

zaaknummer 2011 T 294

Datum beslissing: 27 september 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam]
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klagster,
juridisch adviseur: mr. J.P.A. Thijssen, juridisch adviseur te Rotterdam,

tegen:

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven priester van het bisdom Roermond.

1. De procedure

Het klaagschrift (met bijlagen) is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 9 mei 2012.

Op 23 juli 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mgr. [naam], vicaris-generaal van het bisdom Roermond.

Op 12 februari 2013 heeft de Klachtencommissie een advies uitgebracht, waarin de Bisschop van Roermond werd geadviseerd de klacht gegrond te verklaren.

Nadat op 5 maart 2013 door mgr. [naam] voornoemd een bezwaarschrift was ingediend tegen dit advies, is door de juridisch adviseur mr. Thijssen bij schrijven van 29 maart 2013 op het bezwaarschrift gereageerd.

Op 29 mei 2013 heeft de bijzondere kamer van de Klachtencommissie het bezwaar gegrond verklaard en bepaald dat de zaak opnieuw wordt behandeld door een kamer in een andere samenstelling.

Op 16 augustus 2013 is bij de griffie van de Klachtencommissie nog een brief binnengekomen van klagster, met als bijlage een groepsfoto.

Op 10 september 2013 heeft te Utrecht opnieuw een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen en heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Thijssen.

Namens het bisdom is verschenen mgr. [naam], alsmede mr. [naam], hoofd juridische zaken van het bisdom Roermond.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klaagster is tijdens haar jeugd, begin jaren vijftig, op zeer jonge leeftijd (tussen de drie en zes jaar oud) diverse malen zeer ernstig seksueel misbruikt door aangeklaagde. Aangeklaagde was kapelaan en tevens de neef van de moeder van klaagster.

Klaagster herinnert zich dat het seksuele misbruik plaatsvond in het zomerverblijf [naam] in [streek] - alwaar klaagster en haar familie door een priester één à twee maal per zomer werden uitgenodigd -, in de sacristie van de kerk [naam] in [plaats], en op verschillende plaatsen waar een familiebijeenkomst plaatsvond, onder andere op de boerderij van de familie [naam]. Deze boerderij lag schuin tegenover het ouderlijk huis van klaagster.

Doorgaans verliep het seksueel misbruik volgens een bepaald vast patroon. Aangeklaagde wachtte klaagster op, benaderde haar van achteren, kneep in haar rechterschouder en pakte haar vast. Hij zei dat haar uiterlijk een reden was om haar te straffen. Zij mocht hierover niet praten. Hij zorgde er voor dat zij geen geluid of beweging maakte. Deed zij dit wel, dan was dit reden om haar te 'straffen' in de vorm van verkrachting.

Gezien de jonge leeftijd van klaagster destijds is het voor haar zeer moeilijk om de precieze data en plaatsen in haar herinnering te roepen. Zij herinnert zich wel dat het seksuele misbruik heeft plaatsgevonden op de drie locaties, zoals hierboven genoemd.

De eerste keer dat klaagster zich kan herinneren dat zij seksueel misbruikt is door aangeklaagde is de dag dat zij - toen drie of vier jaar oud - samen met kinderen uit de buurt en met broers en zussen, bloemen plukte in de tuin van moeder voor de versiering van de kerk in [plaats]. Omdat zij als laatste met haar boeketje aankwam in de kerk, werd zij ietwat vermanend toegesproken door aangeklaagde. Toen zij haar boeketje had afgegeven en zij naar buiten wilde lopen, lukte het haar niet om de deur te openen. Aangeklaagde stond ineens achter haar en begon te mopperen. Klaagster moest mee naar de sacristie. Aangeklaagde kneep haar in de schouder en duwde haar vooruit. In de sacristie moest klaagster op een stoel zitten en werd zij aan één arm en beide benen vastgebonden. Ze moest iets zwaars vasthouden en mocht zich niet bewegen. In de sacristie was ook een jongen van ongeveer acht jaar aanwezig. Aangeklaagde ging achter die jongen staan en maakte rare bewegingen, iedere keer op het moment dat klaagster bewoog. Later als volwassene heeft klaagster zich gerealiseerd dat de jongen op dat moment door aangeklaagde werd verkracht. Ook zij zelf is die middag door aangeklaagde verkracht. Het staat haar nog scherp op het netvlies hoe haar lijfje voelde, alsof het in brand stond en overal pijn deed.

Ter zitting heeft klaagster verklaard dat zij toen oraal is verkracht, zij moest de penis van aangeklaagde in haar mond stoppen. De jongen die ook aanwezig was in de sacristie en die door aangeklaagde werd verkracht, was haar oudste broer. Die broer wil over zijn eigen misbruik niets verklaren en wil er niet op aangesproken worden.

Klaagster herinnert zich dat zij na die tijd nooit meer toetjes wilde eten, met name geen toetjes met melk en room.

Klaagster herinnert zich voorts dat zij seksueel misbruikt is door aangeklaagde bij de waterput bij de boerderij. Zij weet niet meer precies wanneer dit gebeurd is. Zij herinnert zich dat zij werd vastgepakt aan enkels en polsen en in een bak, die aan de waterput hing, werd gestopt. Daarna werd zij verkracht in de aardappelkelder. Klaagster herinnert zich dat zij pijn voelde, dus moet zij toen op vaginale wijze verkracht zijn. Het was als het ware alsof er een mes in haar gestoken werd.

Klaagster herinnert zich dat zij meerdere malen werd vastgebonden aan enkels en polsen, waarna zij werd verkracht. Eenmaal kwam de moeder van aangeklaagde binnenlopen op de

hooizolder en werd aangeklaagde als het ware betrapt dat hij daar alleen was met klagster. Hij gooide haar toen van de hooizolder af. De moeder van aangeklaagde ging er van uit dat klagster zelf was gevallen.

Klagster mocht op een gegeven moment daar niet meer komen. Als kind wist klagster niet waarom dit zo was. Klagster heeft ter zitting verklaard dat je kennelijk als kind ook gauw gebeurtenissen weer vergeet.

Klagster herinnert zich ook nog dat zij tijdens het buiten spelen in de tuin op het [zomerverblijf] door aangeklaagde werd vastgepakt. Zij werd door aangeklaagde gestraft, omdat zij er vuil uit zag. Hij heeft haar bij het water onder water gehouden en heeft haar daarna verkracht. Twee tot drie keer voelde klagster hoe hij binnenging in haar lijf. Daarna voelde klagster niets meer, ze maakte als het ware een kopie van haar zelf.

Klagster kan zich niet meer herinneren hoe vaak er sprake is geweest van seksueel misbruik. Zij kan zich wel minimaal acht keer herinneren. Zij kan zich niet herinneren tot welke leeftijd het misbruik is doorgegaan. Er is sprake geweest van verkrachting, zowel vaginaal, anaal als oraal. De aanpak van aangeklaagde was zeer angstaanjagend en gewelddadig. Hij dreigde bijvoorbeeld haar familie te vermoorden, als zij iets over het seksuele misbruik zou zeggen tegen bijvoorbeeld haar ouders.

Aangeklaagde droeg ook in het dagelijkse leven zijn priesters toog. Klagster herinnert zich dat hij onder deze toog altijd naakt was.

Klagster herinnert zich dat er, toen zij ongeveer tien jaar oud was, een belangrijke familievergadering heeft plaatsgevonden bij haar thuis. Niemand wilde haar vertellen waar die vergadering over ging, maar klagster heeft aanvoeld dat het over haar ging en het seksuele misbruik door aangeklaagde. Klagster mocht er niet bij aanwezig zijn en voelde zich niet serieus genomen. Haar oudste zus heeft haar jaren later verteld dat de vergadering inderdaad over haar ging.

In 1996 heeft klagster met haar vader gesproken over het seksueel misbruik. Hij heeft haar toen gezegd dat hij destijds niet meer kon doen dan hij had gedaan. De toekomst als gezin stond op het spel. Ook vertelde hij dat een andere heeroom [naam] had opgemerkt: "als onze [naam] (aangeklaagde) zo doorgaat, dan komt hij achter de paaltjes terecht". Er werd gedoeld op alle problemen met seksueel misbruik jegens zijn huishoudsters en een aanklacht over seksueel misbruik van een ander jong meisje.

2.2 De gevolgen van het seksuele misbruik voor klagster zijn ernstig en ingrijpend geweest. Zij realiseerde zich dat het niet hebben van jeugdherinneringen niet normaal was. Zij wist dat er iets mis was, maar verdrong deze herinneringen. Pas na een val van het paard in 1996 kwamen herinneringen van het seksuele misbruik als het ware weer in beweging en kon zij zich weer herinneren wie de dader was. Dat had zij al die tijd verdrongen. Met name door zijn ogen weet ze nu wel zeker dat aangeklaagde de persoon is die haar destijds heeft misbruikt.

Gedurende haar hele leven heeft klagster druk en stress ervaren, waarvan zij niet kon duiden waar deze druk vandaan kwam. Inmiddels weet zij dat deze druk is ontstaan door het seksuele misbruik. Die druk heeft er onder andere toe geleid dat zij vele malen is verhuisd en uiteindelijk zelfs uit [provincie] is weggegaan.

Klagster is in 1995 gescheiden, voelt zich eenzaam en ervaart het leven als zeer moeizaam. Ze is voortdurend depressief geweest en ook suïcidaal. Tijdens haar behandelingen is

geconstateerd dat er sprake is van een post traumatisch stress syndroom. Klaagster heeft diverse behandelingen en therapieën ondergaan.

Het verleden heeft, naast een zwaar gevoel van schaamte, er voor gezorgd dat klaagster (sinds 1996) volledig arbeidsongeschikt is geraakt. Zij heeft last van concentratiestoornissen, nachtmerries en migraine.

2.3 Klaagster heeft eerder in 1997 een procedure tegen aangeklaagde aanhangig gemaakt via Hulp & Recht. Zij is toen wel gehoord, maar deze procedure kon niet worden afgerond vanwege het overlijden van aangeklaagde op 24 maart 1997. Klaagster heeft hierna nooit meer iets vernomen en heeft nooit bericht ontvangen over de uitkomsten van het onderzoek.

Het is voor klaagster zeer belastend de procedure opnieuw te moeten doorlopen - nu zelfs twee keer -, te meer omdat zij gedurende de eerste procedure zeer sterk het gevoel kreeg dat zij niet serieus werd genomen.

Het is voor klaagster van zeer groot belang dat er vanuit de verantwoordelijken van de Katholieke Kerk erkenning komt van het seksuele misbruik dat haar is overkomen en het daarmee aan haar berokkende leed. Het is voor haar zeer belangrijk dat de schaamte niet langer bij haar ligt, maar terecht komt bij de dader en de verantwoordelijken van de Katholieke Kerk.

Daarnaast wil klaagster aanspraak maken op een financiële genoegdoening, een schadevergoeding voor de door haar geleden schade.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Mgr. [naam] heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar mogelijke aanwijzingen over eventueel seksueel misbruik c.q. wangedrag door aangeklaagde. Hij concludeert dat geen indicaties zijn aangetroffen over enig seksueel misbruik door aangeklaagde. In de informatie die het bisdom van de Commissie Deetman heeft ontvangen, komt aangeklaagde niet voor. In de archieven is voorts ook geen enkele aanwijzing gevonden die enig licht werpt op de achtergronden voor de verschillende overplaatsingen van aangeklaagde. Uit niets blijkt van enige bijzonderheden. Ook onderzoek in de archieven van de arrondissementsrechtbank [plaats] en [plaats] en in het archief van de gemeentepolitie [plaats] heeft geen aanwijzingen opgeleverd over aangeklaagde.

Gelet op het bovenstaande kan het bisdom geen feitelijke gegevens aanreiken die het gestelde seksueel misbruik aannemelijk laten zijn. Dit betekent echter niet dat het misbruik niet toch kan hebben plaatsgevonden.

Een eventuele vaststelling van het misbruik door de Klachtencommissie zal aanleiding zijn tot een diep excuus van kerkelijke zijde.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim zestig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.

Daarbij komt dat klaagster moeite heeft zich te herinneren wat er destijds precies is gebeurd. Zij heeft flarden van herinneringen. Op enkele punten zijn deze echter heel specifiek.

De Klachtencommissie is dan ook tot de conclusie gekomen dat klaagster in haar vroege jeugd seksueel is misbruikt door aangeklaagde.

Ten aanzien van de wijze waarop klaagster is misbruikt acht de Klachtencommissie voldoende aannemelijk gemaakt dat aangeklaagde klaagster meermalen met gebruikmaking van geweld oraal heeft verkracht.

Dat betekent niet dat de Klachtencommissie klaagster niet gelooft als zij zegt dat zij ook vaginaal en anaal door hem is verkracht. Haar verklaringen komen oprecht over, maar datgene wat zij daarover heeft verteld is niet voldoende concreet om aan te nemen dat zij ook op deze wijzen is verkracht.

De Klachtencommissie is van de verkrachting in orale vorm overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal daaromtrent heeft verteld.

Daarnaast wordt die verklaring van klaagster ondersteund door de overgelegde verklaringen van een broer en twee zussen van haar:

- De heer [naam] verklaart dat zijn zus (klaagster) in de jaren '50 van de vorige eeuw diverse malen seksueel misbruikt is door een priester-neef van zijn moeder (aangeklaagde). Dat misbruik bestond volgens hem uit gedwongen fellatio. Tevens verklaart hij dat een nichtje - verpleegkundige in een ziekenhuis, die aangeklaagde vlak voor zijn dood verpleegde -, bevestigt dat aangeklaagde het verplegend personeel, en ook haarzelf, lastig viel met seksueel onaanvaardbaar gedrag. Ook verklaart hij dat bij gerucht bekend werd dat aangeklaagde (seksuele) problemen had met zijn huishoudsters;

- Mevrouw [naam] verklaart dat klaagster haar in 1996 over het misbruik heeft verteld en dat zij zich herinnert dat er vroeger op een zondag een familievergadering heeft plaatsgevonden. Tijdens die vergadering is ook besproken dat er iets met haar zus (klaagster) was gebeurd. Ze weet niet meer precies wat, het had wel te maken met seksualiteit. Zij verklaart voorts dat zij zich herinnert dat aangeklaagde zelf een keer bij haar, toen zij bij aangeklaagde op schoot zat, met zijn hand onder haar rokje was gegaan. Zij is toen snel van zijn schoot af gegleden. Tevens verklaart zij dat zij vele seksueel getinte verhalen over aangeklaagde heeft gehoord van de verpleging in het ziekenhuis waar aangeklaagde lag, en dat er ook iets seksueels is gebeurd met de huishoudster van aangeklaagde;

- Mevrouw [naam] verklaart dat kort na het bericht van het overlijden van aangeklaagde in [jaar] klaagster aan haar heeft verteld dat naar boven was gekomen dat zij op 3-jarige leeftijd gedurende enkele jaren door aangeklaagde seksueel was misbruikt. Zij verklaart hierover dat haar gevoel is dat dit echt is gebeurd, dat dit de ervaring van klaagster is.

Tevens verklaart zij dat hun moeder vroeger vertelde dat er problemen waren op seksueel gebied met haar neef (aangeklaagde) in zijn parochies. Hij had verhoudingen met vrouwen (o.a. huishoudsters). Zij verklaart voorts dat een nichtje, verpleegkundige in het ziekenhuis, het seksistisch gedrag van aangeklaagde bevestigt.

Voorts acht de Klachtencommissie de inhoud van het rapport -voor zover zakelijk van belang- van de heer [naam], psychiater te [plaats], opgemaakt 12 november 1999, dienstig als

steunbewijs. In deze diagnostische rapportage wordt melding gemaakt van het feit dat klagster heeft verteld dat zij op drie à vierjarige leeftijd diverse keren is verkracht door aangeklaagde. Klagster heeft aangegeven dat zij het zeer waarschijnlijk acht dat aangeklaagde mogelijk veel meer slachtoffers heeft gemaakt. In ieder geval heeft zij gezien dat haar broer door deze man ook is verkracht.

Het is de Klachtencommissie voorts bekend dat bij de Commissie Deetman meerdere meldingen bekend zijn aangaande aangeklaagde. Omtrent de aard en toedracht van deze meldingen is de Klachtencommissie echter niets bekend.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik zeer jong, pas 3 à 4 jaar oud. Aangeklaagde was voor haar iemand waarin zij vertrouwen moest kunnen stellen, te meer daar aangeklaagde een heerom was en hij als familielid altijd aanwezig was bij de familiebijeenkomsten, o.a. bij klagster thuis.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuyging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Over het verzoek van klagster om een financiële schadevergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van Roermond de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 27 september 2013 door:

mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter; Th.M. Bronzwaer en mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

De voorzitter

Ingevolge artikel 20.5 kan tegen dit advies geen bezwaar worden ingediend of beroep worden ingesteld.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.